

บทคัดย่อ

การวิจัย แนวทางการจัดการขยะของเด็กและเยาวชน โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน บ้านมั่นคงชุมชนบางบัว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร ใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ขยะในชุมชน บทเรียนการจัดการขยะของชุมชน การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการขยะ ซึ่งเป็นการวิจัยเพื่อท้องถิ่น (Community-Based Research : CBR) โดยผลลัพธ์ที่คาดหวังให้เกิดขึ้น คือ การปฏิบัติการของเด็กและเยาวชนในการแก้ไขปัญหาขยะชุมชน และการสร้างความสามารถของชุมชน โดยพบว่า ชุมชนนี้ตั้งมานานกว่า 80 ปี มีการเปลี่ยนแปลงพื้นที่ชนบทนาข้าว เป็นชุมชนเมือง ที่เริ่มจากเป็นชุมชนแออัด แล้วปรับมาเป็นบ้านมั่นคงที่มีระบบระเบียบและความถูกต้องของกรรมสิทธิ์ในพื้นที่ ปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในชุมชน คราวเรือนละประมาณ 4.7 กิโลกรัมต่อวัน คราวเรือนหนึ่งมีสมาชิกประมาณ 3-4 คน หรือกล่าวได้ว่า คนหนึ่งจะสร้างขยะเฉลี่ยประมาณ 1-1.6 กิโลกรัมต่อวัน ขยะมีหลากหลายชนิด โดยส่วนใหญ่เป็นชนิดที่สามารถแยกขายและทำประโยชน์ได้ มีส่วนน้อยที่ทิ้ง ที่ผ่านมาการจัดการขยะยังไม่ประสบความสำเร็จ เพราะขาดความร่วมมือจากประชาชน ดังนั้น แนวทางการจัดการขยะที่เหมาะสมของชุมชน จะต้องแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรก ต้องรณรงค์ให้ประชาชนคัดแยกขยะ เพื่อให้ปริมาณขยะที่ทิ้งน้อยลง และนำขยะรีไซเคิลมาขายเพราะปัจจุบันประชาชนส่วนน้อยที่คัดแยกขยะขาย ตลอดจนเน้นทิ้งขยะในถังรวม ระยะต่อไป คือ การทำธนาคารขยะ โดยร่วมมือกับเครือข่ายสายคลองบางบัว เพื่อให้มีปริมาณขยะรีไซเคิลมากพอที่จะทำให้เกิดกิจกรรมต่อเนื่องอื่น ๆ มีบุคลากรสลับเปลี่ยนกันระหว่างชุมชนเครือข่าย มีอำนาจต่อรองเรื่องราคาที่จะทำให้มูลค่าของขยะสูงกว่าการขายให้กับคนกลาง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยนี้ได้ทำให้เด็กและเยาวชนเกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับความคิดและพฤติกรรม เช่นเดียวกับผู้ใหญ่ที่มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น

คำสำคัญ : การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ขยะหรือมูลฝอย เยาวชน ชุมชน

Abstract

The Waste Management Practices of Youth, the Community Involvement: Ban Munkong, Bang Bua Community, Bangkok District, Bangkok was a Participatory Action Research: PAR. The expecting results were the waste management practices of youth in order to solve the community waste and to build the community capabilities. It was a community based research (CBR). The expected results were that of social practices and of strengthening the community capability. The objectives of this research were to analyze the solid waste situation in the community, the community waste management practices past to present, the waste management of youth community involvement in waste management, and youth waste management practices.

It was found that Bang Bua community was established more than eighty years ago. The area had been changed from the rice fields into the urban area which was at first the crowded community and turned to Ban Munkong, the community with system and regulations where the household owners had the rights on land. It was found that by average, the household solid waste was approximately 4.7 kgs. per day. There were about three to four members in a household. In other words, each member in the household produced about 1 – 1.6 kgs. of waste per day. The waste could be classified as various. Most of them could be reused and recycled for use and for sale. It was obvious that the waste management practices in the community were not completely successful. The constraints were that the practices lack the involvement of the community members. The researchers, therefore, suggested that the appropriate community waste management practices be divided into two phases: first, to make a campaign for the community members to help decrease the quantity of waste by separating their waste and to bring recycling waste on sale. It was the fact that very few number of community members separated their waste and put their waste into the garbage bin. The second phase, to plan the future waste management – the waste bank- managed by the community and the Klong Bang Bua Environmental Network to increase the quantity of the community waste to have much more recycled waste that could initiate other concerning activities, for example exchanging staff within the community network, to have the bargaining power on the price of recycle waste over that of the entrepreneur. However, this research initiated the change in the process of thinking and the behavior of the youth in the community, as well as those of the adults. As for the problems and constraints, it was found that the community leaders and the community group leaders had different opinion on youth activities.

Keywords : Participatory Action Research Solid waste Youth Community